

VLAAMSE GEMEENSCHAP

VLAAMSE GESCHILLENRAAD VOOR RADIO EN TELEVISIE

Rolnummer: 47
Beslissing nr. :7/2002
van 16 oktober 2002

B E S L I S S I N G

Inzake : Edmond DE VRIJ tegen VMM

Procedure

Met een ter post aangetekende brief van 19 juli 2002 heeft de heer Edmond DE VRIJ tegen de VMM een klacht ingediend met betrekking tot de nieuwsuitzending van VTM uitgezonden op zaterdag 6 juli 2002. Deze nieuwsuitzending handelde onder meer over de Nederlandse vereniging 'De Einder' die personen die hun leven wensen te beëindigen informeert en bijstaat bij zelfdoding en die in stijgende mate ook personen bijstaat in Vlaanderen.

1. Bij aangetekende brief van 9 september 2002 heeft de VMM gereageerd op voormelde klacht.
2. Met ter post aangetekende brieven van 30 september 2002 werden de klagers en de verwerende partij uitgenodigd voor de hoorzitting van 16 oktober 2002.
3. Op 16 oktober 2002 heeft de Geschillenraad de kwestieuze uitzending bekeken en de partijen in hun betoog en verweer gehoord, de klager in persoon en vergezeld van zijn broer Jef De Vrij, de VMM vertegenwoordigd door de heer Piet Deslé, adjunct-directeur informatie, en de heer Filip Van Elsen, advocaat.

Ontvankelijkheid van de klacht

4.1. In de memorie van antwoord van VMM werd de hoedanigheid en het belang van de klager betwist. Op de hoorzitting heeft VMM deze middelen niet gehandhaafd. De Geschillenraad ziet geen formelijke of andere grond die de onontvankelijkheid van de klacht tot gevolg zou hebben.

Gegrondeheid van de klacht.

5.1. Wat de grond van de zaak betreft, voert de klager aan dat hij in deze uitzending het slachtoffer is geworden van de overtreding van de in artikel 74, tweede lid van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie (hierna: omroepdecreet) opgenomen regel van de verplichte naleving van de regels van de journalistieke deontologie in de informatieve programma's. Hij leidt dit af uit het feit dat in het nieuwsitem over 'De Ein-

der', een vereniging die zich beijvert informatie en bijstand bij zelfdoding te verstrekken, beelden werden getoond van zijn overleden moeder, gevolgd door haar overlijdensbericht, waarop haar naam duidelijk leesbaar was. Deze beelden werden met instemming van de overledene en van de familie gemaakt voor een uitzending van Telefacts van zes jaar geleden over palliatieve verpleging van terminale patiënten, in het bijzonder in de instelling 'Coda Hospice' te Wuustwezel, waar de moeder van de klager werd verzorgd. *'Het misbruik van deze beelden heeft de klager en zijn familie zeer diep getroffen en gekwetst. De indruk werd gewekt dat moeder zelf een einde aan haar leven zou hebben gemaakt, terwijl ze onder de beste palliatieve zorgen in Coda zachtjes van ons is heengegaan.'*

5.2. De VMM betreurt dit incident en verzekert dat geenszins met het opzet de nagedachtenis van deze vrouw te schaden of de familie te grieven werd gehandeld. Op de hoorzitting worden de verontschuldiging en het adres van de klager en zijn familie herhaald, die vroeger reeds middels een tussenpersoon werden aangeboden.

VMM maakte voor dit nieuwsitem gebruik van beeldmateriaal met vraaggesprekken geleverd door RTL4. Naar oordeel van de redactie ontbraken nog geschikte beelden om dit item in te leiden. In tijdnood werd voor de nieuwsuitzending gekozen voor de betwiste beelden uit het archief. Nadruk wordt gelegd op het feit dat dit item kaderde in het actuele en ruimere maatschappelijk en ethische debat omtrent het levenseinde van terminale of ongeneeslijke patiënten.

Op 7 juli werd de redactie door een bestuurslid van Coda op de hoogte gebracht van het feit dat de familie De Vrij zeer gegriefd was door de nieuwsuitzendingen van 6 juli. Dezelfde dag nog werd bij een interview met minister Verwilghen over het strafbaar karakter van de activiteiten van 'de Einder' door de nieuwslezer meegedeeld dat de betwiste beelden geen verband hielden met activiteiten van 'de Einder' in Vlaanderen.

5.3. De Geschillenraad is niet bevoegd zich uit te spreken over een eventuele schending van een civielrechtelijk persoonlijkheidsrecht. De Geschillenraad is anderdeels ten aanzien van VMM krachtens de artikelen 74 en 116octiesdecies, § 1 van het omroepdecreet bevoegd te oordelen over de nakoming van de journalistieke deontologie in deze nieuwsuitzending.

De deontologische regels voor journalisten zijn de regels die door de betrokkenen vrij algemeen worden erkend. Het gaat niet om in wetteksten neergelegde regels, maar om gewoonterecht. In dit verband kan bijvoorbeeld worden verwezen naar de *Verklaring der plichten en rechten van de journalist*, aanvaard door de Internationale Federatie van Journalisten op het congres van Istanboel van 1972, of naar de *Code van journalistieke beginselen*, aangenomen door de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België in 1992 (beide gepubliceerd in *de Journalist*, juni 1999).

5.4. Het gebruik van de betwiste beelden terwijl off screen uitleg werd verstrekt over de doelstelling van 'de Einder', wekt bij de kijker onwillekeurig de onjuiste indruk, dat deze met naam getoonde vrouw zich tot deze wijze van levensbeëindiging heeft gewend. Aldus werden beelden misbruikt, waartoe zes jaar vroeger in een gans andere context toestemming werd gegeven.

Deze beelden werden gekozen uit een programma van VTM, zodat het onderwerp ervan aan de redactie niet onbekend was of mocht zijn. Men was haastig op zoek naar materiaal om dit nieuwsitem maximaal met beelden te ondersteunen. Op deze wijze werd de nagedachtenis van de moeder van de klager kennelijk en op een journalistiek niet te verantwoorden wijze vervalst (*Verklaring der plichten en rechten van de journalist*, regel 3 : "Alleen informaties publiceren waarvan de oorsprong bekend is; geen essentiële informaties schrappen, noch tekst of documenten verdraaien"). Gelet op het delicate karakter van het nieuwsitem, volstond gewone zorgvuldigheid overigens niet en was uiterste zorgvuldigheid aangewezen.

5.5. Op 7 juli heeft de redactie deze ernstige onzorgvuldigheid rechtgezet in algemene bewoordingen tijdens één nieuwsuitzending. De plicht tot rechtzetting is vanuit het oogpunt van de journalistieke deontologie (*Verklaring der plichten en rechten van de journalist*, regel 6 : "Elke gepubliceerde informatie rechtzetten indien deze onjuist is gebleken"; *Code van journalistieke beginselen*, regel 7 : "Feiten en informatie die na publicatie ervan foutief blijken te zijn, moeten rechtgezet worden en dit zonder beperking, onverminderd de wettelijke beschikkingen inzake het recht op antwoord") een afdoend middel indien een medium onjuiste informatie bracht, misleid door een te goeder trouw betrouwbaar geachte bron. In dit geval heeft de redactie geput uit het archief van de eigen omroep en kan de rechtzetting van 7 juli de ernstige deontologische fout gemaakt op 6 juli niet uitwissen.

OM DIE REDENEN :

DE VLAAMSE GESCHILLENRAAD,

verklaart de klacht ontvankelijk en gegrond

en vermaant de VMM

Aldus te Brussel uitgesproken op 16 oktober 2002 door de Vlaamse Geschillenraad voor Radio en Televisie, samengesteld uit O. Grawet, voorzitter, K. Rimanque, ondervoorzitter, J. Baert, J. Vandyck, M. Van Liedekerke, M. Van Nieuwenborgh, L. Van Roy en E. Verstraete.

De voorzitter,

De secretaris,

O. GRAWET

M. CHATELET